فرهیختگان
farhikhteganonline
WWW.FDN.IR

در سال قبل ۱۱۲ کارگزاری بورس ۱۶ هزار میلیارد درآمد داشتند که سهم دو شرکت اول ۲۳ درصد است

شاخص همیشه مثبت بورس برای چند کارگزار

میثم اکبری
خبرنگار گروه اقتصادی

شـــرکت‌های کارگزاری فعال در بازار سرمایه به علت انجام عملیات خرید و فروش مشتریان بازار می‌توانند نقش بالایی در سرعت و دقت معاملات داشته باشند. از این رو بررسی عملکرد بازیگران و فعالان این حوزه می‌تواند به شـــفافیت وضعیت عوامل اجرایی بازار کمک کند؛ داده‌های عملکردی سال ۱۴۰۱ کارگزاران بورسی بر حسب سهم از حجم معاملات نشان می‌دهد از مجموع ۱۱۲ کارگزاری فعال در بازار سرمایه کشور، ۲۰ کارگزاری نخست سهم ۶۵ درصدی از کل حجم معاملات و ۱۰ کارگزاری با کمترین حجم معاملات پردازش شـــده، ســـهمی کمتر از ۰٫۲ درصد را دارند. همچنین نگاهی به داده‌های صورت مالی ۲۰ کارگزاری نخست نشان می‌دهد که درآمد عملیاتی حاصل از کارمزد و حق‌الزحمه خرید و فروش سهام و همچنین سود سرمایه‌گذاری آنان به بیش از ۶ هزار و ۲۵۰ میلیارد تومان می‌رسد که با توجه به سهم از بازار معاملات و حجم درآمد عملیاتی، برآورد بیش از ۱۶ هزار میلیارد تومانی را درخصوص درآمد عملیاتی کارگزاری‌های کشور در سال ۱۴۰۱ می‌توان داشت.

درآمد ۱۶ هزار میلیارد تومانی کارگزاری‌ها

نگاهی به درآمد عملیاتی شرکت‌های کارگزاری فعال در بازار سرمایه نشـــان می‌دهد میزان درآمد کارگزاران این بازار در سال ۱۳۹۶ به ۹۴۷ میلیارد تومان می‌رسیده که این میزان در سال ۱۳۹۷ با رشد ۷۵ درصدی به حدود هزار و ۷۰۰ میلیارد تومان رسید. اما سال‌های معروف ۱۳۹۸ و ۱۳۹۹ که سال‌های رشد عجیب بورس بودند تاثیر خود را بر درآمد عملیاتی کارگزاری‌ها نشان داد چنانکه درآمد سال ۱۳۹۸ درآمد عملیاتی کارگزاری‌های فعال در بازار سرمایه با افزایش ۱۶۸ درصدی به ۴ هزار و ۵۰۰ میلیارد تومان رســـید اما نقطه اوج رشد شتابان درآمد کارگزاری‌ها در سال ۱۳۹۹ بود که با ثبت درآمد تقریبا ۲۱ هزار میلیارد تومانی نســـبت به سال ۱۳۹۸ که اتفاقا از اواســـط آن سال رشد بورس شروع شـــده بود، با این حال افزایش ۳۶۲ درصدی را در سال ۱۳۹۹ نسبت به سال گذشته خود به جا گذاشت. علی‌ای‌حال همان‌گونه که خالی شدن حباب بورس در ســـال ۱۴۰۰ به زیان سهامداران تمام شد، کارگزاران نیز با کاهش درآمد عملیاتی روبه‌رو شدند چنانکه درآمد عملیاتی کارگزاری‌های بازار سرمایه با ۴۳ درصد کاهش نسبت به سال ۱۳۹۹ به ۱۱ هزار و ۶۴۰ میلیارد تومان رسید. همچنین علی‌رغم عدم انتشار اطلاعات درآمد عملیاتی کارگزاری‌های فعال بازار سرمایه در سال ۱۴۰۱ باید گفت مطابق با بررســـی صورت مالی برخی کارگزاری‌های مطرح و دارای ســـهم عمده در بازار سرمایه کشور و همچنین سهم هر یک از آنان از حجم معاملات در ســـال ۱۴۰۱ برآوردها نشان می‌دهد مجموع درآمد عملیاتی صنعت کارگزاری کشور به بیش از ۱۶ هزار میلیارد تومان می‌رسد.

همچنیـــن خالی از لطف نیســـت که منظـــور از درآمد عملیاتی در شـــرکت‌های کارگزاری شـــامل درآمد کارمزد و حق‌الزحمه و سود (زیان) سرمایه‌گذاری‌ها است که از میان این دو قلم، کارمزد معاملات بورس اوراق بهادار و فرابورس بیشترین سهم از درآمد کارمزدها و سود حاصل از فروش اوراق بیشترین سهم را از سود سرمایه‌گذاری‌ها دارند. همچنین در سمت هزینه‌های عملیاتی صنعت کارگزاری که بیشترین سهم آن شامل هزینه بازاریابی، هزینه‌های حقوق و دستمزد و مزایا و هزینه ارائه خدمات شرکت‌های نرم‌افزاری می‌شود باید گفت میزان هزینه این صنعت به‌واسطه پشتیبانی از ورود خیل عظیم افراد تازه‌وارد به بازار ســـرمایه، روند افزایشی اما کمتر از درآمد آنان را داشته؛ برای مثال اگر طی سال ۱۳۹۹ و نسبت به سال قبل از خود درآمد عملیاتی کارگزاری‌ها با رشد ۳۶۲ درصدی روبه‌رو بوده، هزینه عملیاتی ۲۳۶ درصد افزایش داشته است.

برندگان و بازندگان بازار

اما یکی از اقلام مهم عملکردی کارگزاری‌ها و صورت سود و زیان آنان مربوط به سود خالص است، چراکه این قلم پس از برآیندگیری از تمام اقلام هزینه‌ای و درآمدی حاصل شـــده و به نوعی نشان‌دهنده توفیق مدیریت در اعمال سیاست‌های مدنظر خود است. در این رابطه باید گفت میزان ســـود خالص صنعت کارگزاری در سال ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷ به ۲۴۵ و ۶۶۵ میلیارد تومان می‌رســـید که این رقم در ســـال ۱۳۹۸ با رشـــد ۳٫۵ برابری به ۲ هزار و ۳۰۰ میلیارد و در ســـال ۱۳۹۹ به رقم خیره‌کننده ۱۲ هزار و ۷۰۰ میلیارد تومان رسید؛ به عبارت دیگر سود خالص ســـال ۱۳۹۹ نسبت به سال قبل از خود ۵٫۵ برابر گردید یا به بیان دیگر ســـود خالص صنعت کارگزاری در سال ۱۳۹۹ از مجموع ســـود خالص ســـال‌های ۱۴۰۰ و ۱۳۹۸ تا ۱۳۹۶ نیز بیشتر بوده است. اما در سال ۱۴۰۰ و با افت شدید شاخص، میزان سود خالص کارگزاری‌ها نیز کاهش یافت و این رقم به ۵ هزار و ۵۲۴ میلیارد رسید و اگرچه نسبت به سال ۱۳۹۹ با کاهش ۵۶ درصدی همراه بود اما بازهم ۲٫۵ برابر ســـود خالص سال ۱۳۹۸ بود. اما یکی از موارد جالب توجه درخصوص شرکت‌های کارگزاری مقایسه تعداد شرکت‌های کارگزاری زیان‌ده از ســـال ۱۳۹۶ تا ۱۴۰۰ است، چنانکه نگاهی به آمار نشان می‌دهد در ســـال ۱۳۹۶ تعداد شرکت‌های کارگزاری زیان‌ده به ۲۵ عدد می‌رسید که این میزان در سال ۱۳۹۷ به ۸ و در سال ۱۳۹۸ به ۳ عدد کاهش یافت تا درنهایت هیچ شـــرکت کارگزاری‌ای سال مالی ۱۳۹۹ را با زیان پشت سر نگذارد و تعداد شرکت‌های زیان‌ده به صفر برسد. اما در سال ۱۴۰۰ تعداد شرکت‌های زیان‌ده مجددا افزایشی شد و به ۶ عدد رسید و احتمالا تعداد شرکت‌های کارگزاری زیان‌ده در ســـال ۱۴۰۱ بیش از این مقدار شود چراکه بررسی ۱۰ شرکت دارای کمترین تراکنش مالی از بازار سهام که اطلاعات مالی مربوط به سال مالی ۱۴۰۱ خود را منتشر کرده‌اند نشان از زیان‌دهی ۵ شرکت دارد و به‌دلیل آنکه صورت‌های مالی شرکت‌هایی که دارای کمترین سهم از بازار و درآمد بوده‌اند منتشر نشده، این تعداد افزایش خواهد داشت.

۶۵ درصد معاملات در ۲۰ کارگزاری

نگاهی به رتبه‌بندی شرکت‌های کارگزاری که توسط سازمان بورس و اوراق بهادار انجام گرفته است نشان می‌دهد از میان ۱۱۲ کارگزاری فعال در سال ۱۴۰۱، ۲۰ کارگزاری نخست با بیشترین معامله براساس حجم خرید و فروش، ۶۵ درصد از معاملات بازار ســـرمایه را پوشش داده‌اند و در مقابل ده شرکت با کمترین میزان معامله و خرید و فروش، مجموعا سهمی کمتر از ۰٫۲ کل معاملات را به خود اختصاص داده‌اند. اما در میان شرکت‌های با بیشترین میزان معامله، کارگزاری مفید با ۱۴٫۷ درصد در رتبه نخســـت میان کارگزاری‌ها قرار دارد و پس از آن کارگزاری آگاه با سهم ۸٫۴ درصدی در رتبه دوم، کارگزاری خبرگان ســـهام با سهم ۵٫۳ درصدی در رتبه سوم و کارگزاری‌های بانک ملی ایران، کاریزما، بانک پاسارگاد و کارآمد به ترتیب با ۴٫۶، ۳٫۵، ۳٫۱ و ۲٫۹ درصـــد در رتبه‌های بعدی از کل حجم معاملات انجام گرفته در سال ۱۴۰۱ قرار دارند. همچنین در میان کارگزاری‌های با کمترین معامله نیز باید گفت به‌ترتیب کارگزاری شـــاخص ســـهام، بهپرور، پویان، دلیران پارس، سهم‌یار، جهان‌سهم، آبتین استاک، ایران‌سهام، امیدسهم و بهین‌پویا دارای کمترین سهم از حجم معاملات بوده‌اند و همان‌گونه که گفته شد سهم این ۱۰ کارگزاری کمتر از ۰٫۲ حجم کل معاملات خرید و فروش در همه بازارها طی سال ۱۴۰۱ بوده است.

۴۰ درصد درآمد در اختیار ۲۰ کارگزاری

بررســـی آخرین صورت مالی سالانه شرکت‌های کارگزاری منتهی به سال ۱۴۰۱ براساس کارگزاری‌های با بیشترین حجم معامله در سال گذشـــته نشـــان از آن دارد که ۲۰ شرکت کارگزاری نخست که دارای بیشترین میزان درآمد عملیاتی بوده‌اند مجموعا بیش از ۶ هزار و ۲۵۰ میلیارد تومان درآمد عملیاتی (متشکل از درآمد کارمزد و حق‌الزحمه و ســـود سرمایه‌گذاری) کسب کرده‌اند. نگاهی به این فهرست نشان می‌دهد که کارگزاری آگاه با درآمد کارمزد ۷۲۴ میلیارد تومانی و سود سرمایه‌گذاری هزار و ۲۳۸ میلیارد تومانی که مجموع درآمد عملیاتی هزار و ۹۶۲ میلیارد تومانی را برای این کارگزاری رقم زده است، در رتبه اول بیشترین میزان درآمد عملیاتی قرار دارد، همچنین توجه به آخرین ردیف صورت سود و زیان که اختصاص به سود خالص دارد، نشان می‌دهد کارگزاری آگاه در سال ۱۴۰۱ سود خالص هزار و ۱۷۷ میلیارد تومانی را کسب کرده اســـت. پس از کارگزاری آگاه، کارگزاری مفید با درآمد کارمزدی هزار و ۷۰۱ میلیارد تومانی- اگرچه حدود هزار میلیارد تومان درآمد کارمزد بیش از کارگزاری آگاه داشته- به‌دلیل تفاوت بالا در سود ســـرمایه‌گذاری خود که حدود ۶۷ میلیارد تومان بوده است، به درآمد هزار و ۷۷۰ میلیارد تومانی رسید و در رتبه دوم بیشترین درآمد عملیاتی قرار دارد، همچنین این کارگزاری در پایان سال مالی ۱۴۰۱ در صورت مالی خود، سود خالص ۴۴۸ میلیارد تومانی را به ثبت رسانده است.

از ســـوی دیگر توجه به مجموع درآمد عملیاتـــی این دو کارگزاری نشان‌دهنده آن است که آگاه و مفید در سال ۱۴۰۱ مجموعا درآمد عملیاتی ۳ هزار و ۷۳۰ میلیارد تومانی را کسب کرده‌اند که با توجه به درآمد ۶ هزار و ۲۵۰ میلیارد تومانی ۲۰ کارگزاری نخست بازار سرمایه باید گفت این دو کارگزاری به‌تنهایی سهم ۵۹ درصدی از کل درآمد عملیاتی ۲۰ کارگزاری نخست را به خود اختصاص داده‌اند. همچنین با توجه به سهم ۲۳٫۱ درصدی این دو کارگزاری از کل حجم معاملات سال ۱۴۰۱ می‌توان برآورد ۱۲ هزار و ۴۸۷ میلیارد تومانی از درآمد عملیاتی را برای سایر کارگزاری‌های فعال در بازار سرمایه تخمین زد کـــه درمجموع درآمد بیش از ۱۶ هزار و ۲۰۰ میلیارد تومانی را برای صنعت کارگزاری بازار سرمایه می‌تواند به ارمغان آورد.

در ادامه بررسی‌های صورت مالی ۲۰ کارگزاری نخست نیز باید گفت کارگزاری مبین ســـرمایه با درآمد کارمزد و حق‌الزحمه ۳۰۶ میلیارد تومانی و سود سرمایه‌گذاری ۲۰ میلیارد تومانی که موجب ایجاد درآمد عملیاتی ۳۲۶ میلیارد تومانی شده در رتبه سوم بیشترین میزان درآمد عملیاتی قرار دارد، علاوه‌بر آن سود خالص این کارگزاری نیز در سال ۱۴۰۱ به مبلغ ۱۱۲ میلیارد تومان رسیده است، پس از این کارگزاری نیز کارگزاری بانک پاسارگاد با درآمد عملیاتی ۲۵۳ میلیارد تومانی در رتبه سوم بیشترین میزان درآمد عملیاتی قرار دارد و همچنین سود خالص این کارگزاری در ســـال مالی گذشته به میزان ۱۲۴ میلیارد تومان در صورت‌های مالی آن ثبت شده است.

کارگزاری‌هایی که زیان‌ده هستند!

همچنین نگاهی به فهرســـت کارگزاری‌های دارای کمترین سهم از حجم معاملات بازار سرمایه و بررسی عملکرد آنان براساس صورت مالی منتشره نشان می‌دهد ۱۰ کارگزاری که صورت‌های مالی آنان منتشر شـــده، مجموع درآمد عملیاتی در این ۱۰ کارگزاری به ۱۵۰ میلیارد تومان می‌رســـد که از این میان ۸۶ میلیارد تومان به درآمد کارمزد و حق‌الزحمه فروش سهام و ۶۴ میلیارد تومان به سود سرمایه‌گذاری آنان مرتبط است. نکته جالب توجه آن است که نگاهی به انتهای صورت ســـود و زیان این کارگزاری‌ها نشان می‌دهد ۵ کارگزاری سال مالی سال ۱۴۰۱ خود را با زیان خالص به پایان رسانده‌اند که در این میان کارگزاری راهبرد سرمایه‌گذاری ایران سهام با زیان خالص ۴۳ میلیارد تومانی بیشترین حجم زیان را در سال مالی خود به ثبت رسانده و پس از آن کارگزاری امید سهم با ۳ میلیارد زیان و کارگزاری‌های جهان سهم، پارس ایده بنیان و ایمن بورس هرکدام با دو میلیارد تومان زیان سال مالی خود را به پایان رساندند. همچنین در باقی این کارگزاری‌ها سود خالص سال گذشته کمتر از ۱۰ میلیارد بوده (از کمترین سود خالص ۲۰۰ میلیون تومانی تا بیشترین سود خالص ۷ میلیارد تومانی) که با جمع ســـود و زیان این ۱۰ کارگـــزاری باید گفت مجموع زیان ۳۱ میلیارد تومانی را در این ۱۰ کارگزاری می‌توان دید. البته باید گفت که اطلاعات ذکرشده درخصوص کارگزاری‌های با کمترین حجم معاملات مربوط به کارگزاری‌های در انتهایی فهرست نیست؛ چراکه برخی از این کارگزاری‌ها اطلاعات و صورت‌های مالی خود را منتشر نساخته‌اند.

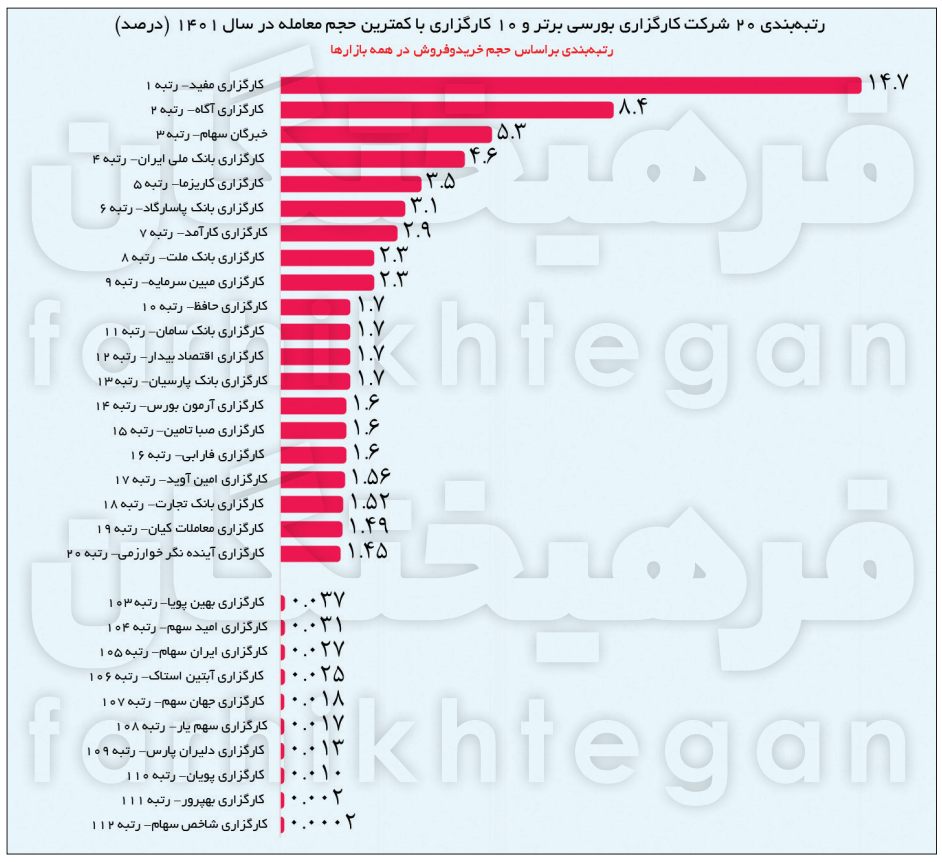

۲۰ شرکت با بیشترین درآمد کارگزاری - ارقام (میلیارد تومان) مربوط به آخرین سال مالی این شرکت‌هاست

ردیف	نام کارگزاری	درآمد کارمزد و حق‌الزحمه	سود سرمایه‌گذاری	مجموع درآمد عملیاتی	سهم از کل	سود خالص	سال مالی منتهی به
۱	آگاه	۷۲۴	۱,۲۳۸	۱,۹۶۲	%۳۱	۱,۱۷۷	۲۹اسفند۱۴۰۱
۲	مفید	۱,۷۰۱	۶۷	۱,۷۶۸	%۲۸	۴۴۸	۲۹اسفند۱۴۰۱
۳	مبین سرمایه	۳۰۶	۲۰	۳۲۶	%۵	۱۱۲	۲۹اسفند۱۴۰۱
۴	بانک پاسارگاد	۱۸۱	۷۲	۲۵۳	%۴	۱۲۴	۲۹اسفند۱۴۰۱
۵	فارابی	۱۳۹	۷۱	۲۱۰	%۳	۴۲	۳۱شهریور۱۴۰۱
۶	حافظ	۱۷۳	۱۷	۱۹۰	%۳	۸۶	۳۰آذر۱۴۰۱
۷	کاریزما	۱۱۸	۵۶	۱۷۴	%۳	۸۷	۲۹اسفند۱۴۰۱
۸	صباتامین	۱۲۲	۴۶	۱۶۸	%۳	۹۴	۲۹اسفند۱۴۰۱
۹	بورس بیمه ایران	۱۱۶	۳۰	۱۴۶	%۲	۴۱	۳۰آذر۱۴۰۱
۱۰	پارسیان	۱۰۷	۲۸	۱۳۵	%۲	۶۳	۳۰دی۱۴۰۱
۱۱	بانک سپه	۷۶	۵۸	۱۳۴	%۲	۷۴	۳۰آذر۱۴۰۱
۱۲	آرمون بورس	۹۳	۳۷	۱۳۰	%۲	۷۵	۲۹اسفند۱۴۰۱
۱۳	نهایت‌نگر	۱۱۳	۱۰	۱۲۳	%۲	۳۴	۳۱شهریور۱۴۰۱
۱۴	خبرگان سهام	۹۷	۲۵	۱۲۲	%۲	۶۳	۲۹اسفند۱۴۰۱
۱۵	بانک سامان	۷۶	۲۲	۹۸	%۲	۲۷	۳۰آذر۱۴۰۱
۱۶	آینده‌نگر خوارزمی	۶۴	۱۷	۸۱	%۱	۲۵	۲۹اسفند۱۴۰۱
۱۷	کارآمد	۵۹	۷	۶۶	%۱	۱۰	۳۱شهریور۱۴۰۱
۱۸	امین آوید	۳۴	۲۷	۶۱	%۱	۳۴	۳۱خرداد۱۴۰۱
۱۹	فیروزه آسیا	۴۷	۸	۵۵	%۱	۲۴	۳۰آذر۱۴۰۱
۲۰	توسعه معاملات کیان	۴۳	۶	۴۹	%۱	۲۰	۲۹اسفند۱۴۰۱
	مجموع	۴,۳۸۹	۱,۸۶۲	۶,۲۵۱	%۱۰۰	۲,۶۶۰	-

۲۰ شرکت با کمترین درآمد کارگزاری - ارقام (میلیارد تومان) مربوط به آخرین سال مالی این شرکت‌هاست

ردیف	نام کارگزاری	درآمد کارمزد و حق‌الزحمه	سود سرمایه‌گذاری	مجموع درآمد عملیاتی	سود خالص	سال مالی منتهی به
۱	جهان سهم	۳	۲	۵	-۲	۳۱شهریور۱۴۰۱
۲	امید سهم	۳	۴	۷	-۳	۲۹اسفند۱۴۰۱
۳	ر.س. ایران سهام	۱۲	۱	۱۳	-۴۳	۳۱شهریور۱۴۰۱
۴	بهین پویا	۵	۹	۱۴	۷	۳۱شهریور۱۴۰۱
۵	پارس ایده بنیان	۱۲	۲	۱۴	-۲	۳۱شهریور۱۴۰۱
۶	ایمن بورس	۱۵	-۱	۱۴	-۲	۳۱شهریور۱۴۰۱
۷	بانک اقتصاد نوین	۸	۷	۱۵	۷	۲۹اسفند۱۴۰۱
۸	پویان	۷	۱۳	۲۰	۱	۲۹اسفند۱۴۰۱
۹	کالای خاورمیانه	۱۵	۹	۲۴	۰٫۲	۲۹اسفند۱۴۰۱
۱۰	اطمینان سهم	۶	۱۸	۲۴	۶	۳۱شهریور۱۴۰۱

تحلیل

آینده پول دیجیتال بانک مرکزی

پژوهشکده پولی و بانکی به نقل از نشریه اکونومیست در گزارشی ویژه نوشت: بانک مرکزی فنلاند در سال ۱۹۹۲ کارت عجیبی به نام آوانت (Avant) را صادر کرد که به کارت برداشت شباهت داشت اما قرار بود ویژگی‌های پول نقد را تقلید کند. پول موجود در کارت آوانت نه از سوی یک بانک تجاری بلکه از طریق بانک مرکزی پشتیبانی می‌شد و به ادعای بانک اولین پول دیجیتال بانک مرکزی (CBDC) جهان به‌شمار می‌رفت. دارندگان کارت حسابی در بانک نداشتند اما مقدار پول آنها به‌وسیله تراشه‌ای که در کارت نصب شده بود رهگیری می‌شد. این امر باعث می‌شد که همانند زمان اســـتفاده از پول نقد، کاربران گمنام بمانند. آوانت ســـه سال کار کرد و سپس به بخش خصوصی سپرده و بعدها به‌طور کامل کنار گذاشـــته شد. این کارت در مقایسه با دیگر کانال‌های پرداخت از قبیل کارت‌های اعتباری نتوانست کاربران زیادی را جذب کند و درآمدزایی نیز نداشت. ۳۰ سال دیگر طول کشـــید تا نظریه پول دیجیتال بانک مرکزی دوباره جان بگیرد. تا همین سال ۲۰۱۶ تقریبا هیچ بانک مرکزی این موضوع را جدی نمی‌گرفت اما اکنون اکثر آنها به پول دیجیتال می‌اندیشـــند. کاهش استفاده از پول نقد، پیدایش رمزارزها و احتمال معرفی لیبرا (Libra) پول دیجیتال فیس‌بوک بانک‌های مرکزی را بر آن داشت تا در جست‌وجوی راه‌هایی برای جلوگیری از سلب کنترل نظام‌های مالی برآیند.

در مجموع ۱۱۴ کشـــور که ۹۵ درصد تولید ناخالص داخلی جهان را در اختیار دارند ارز دیجیتال بانک مرکزی را معرفی کرده یا آن را در دستور کار دارند. این رقم در اواسط سال ۲۰۲۰ فقط ۳۵ کشور بود. حداقل ۱۰ کشور این پول را عملیاتی کرده‌اند و بزرگ‌ترین عملیات آزمایشی آن در چین انجام می‌شود. با وجود این شور و هیجان، گروه کوچک اما فزاینده‌ای از سیاستمداران و بانکداران مرکزی فلســـفه وجودی پول دیجیتال را زیر سوال برده‌اند. گزارش ژانویه سال ۲۰۲۰ مجلس اعیان بریتانیا به این نتیجه می‌رسد که «ما هنوز دلایل قانع کننده‌ای درباره ضرورت پول دیجیتال بانک مرکـــزی دریافت نکرده‌ایم» ریکس بانک ســـوئد در ماه مارس گزارشی ۹۰۰ صفحه‌ای ارائه داد که بیان می‌کند دلایل ضرورت کرونا الکترونیکی (e-krona) از قدرت کافی برخوردار نیستند.

دیگر کشورهایی که شاهد توانمندی بانکداری و نظام پرداخت خود هستند نیز به این گروه پیوسته‌اند اما اشتباه است که پول دیجیتال بانک مرکزی را به‌طور کامل از دستور کار خارج کنیم. بانک‌های مرکزی آخرین نهاد تسویه در هر نظام مالی هستند. پول دیجیتال کلان (wholesale) که فقط در اختیار نهادهای مالی خاصی قرار می‌گیرد می‌تواند ســـامانه‌های پرداخت را رقابتی‌تر کند چون امکان دسترسی مستقیم بنگاه‌های فناوری مالی به بانک مرکزی را فراهم می‌کند.

پول دیجیتال می‌تواند پرداخت‌های فرامرزی را تقویت و تسویه آنـــی دو واحد پولی را امکان‌پذیر کند. حتی کشـــورهایی که سامانه‌های پرداخت پیشرفته‌ای دارند باید پول دیجیتال بانک مرکزی داشته باشند تا بتوانند بر تنظیم استانداردهای حاکم بر طراحی ارزهای نوپا تاثیر گذارند. این احتمال منطقی وجود دارد که CBDCها روزی به جریان اصلی تبدیل شوند. با وجود بدبینی‌های اخیر، سرجان کانلیف، قائم‌مقام بانک انگلستان می‌گوید این احتمال وجود دارد که پوند دیجیتال در پادشاهی متحده ضرورت پیدا کند. تاثیر پول‌های دیجیتال تا حد زیادی به طراحی آنها بستگی دارد. تمامی آنها تعهدات بانک مرکزی هستند و خطر هجوم به سپرده‌ها در بانک‌های تجاری را ندارند. برخی از آنها از بلاک‌چین‌های خصوصی استفاده می‌کنند. امـــا پول‌های دیجیتال فعـــال و آزمایشـــی از باهاما تا چین و نیجریـــه در چند اصل مشـــترک همگرایی دارند. بانک‌های تجاری واسطه‌گری آنها را انجام می‌دهند و ارائه‌دهندگان کیف الکترونیکی با آنها کار می‌کنند و پیچیدگی‌های مدیریت آنها را کاهش می‌دهند.

دلار شـــنی باهاما و نایرای الکترونیکـــی در نیجریه که اولین پول‌های دیجیتال بانک مرکزی هستند برای میزان پول کاربران سقف گذاشته‌اند. یوآن الکترونیکی چین هم که بزرگ‌ترین پروژه آزمایشی به‌شمار می‌رود همین کار را انجام داده است. تمام آنها سود سپرده نمی‌دهند و کارمزدی برای تراکنش‌ها نمی‌گیرند. دلیل اعمال سقف و نرخ سود صفر آن است که از خروج سپرده‌ها از بانک‌های تجاری به ســـمت CBDCها جلوگیری شود. این آزمایش‌ها چه نتیجه‌ای داشـــته‌اند؟ دلار شنی، یوآن و نایرای الکترونیکی با وجود هیاهوی زیاد نتوانسته‌اند کاربران زیادی جذب کنند. داده‌های بانک مرکزی چین نشان می‌دهد در ۲۶ شهر مکان آزمایش پروژه در ماه ژانویه فقط ۱۳٫۶ میلیارد یوآن در گردش بود. تا اوایل ســـال ۲۰۲۲ در مجموع ۲۶۱ میلیون کیف پول خلق شـــد اما از اکتبر سال ۲۰۲۰ تا آگوست سال ۲۰۲۲ فقط ۱۰۰ میلیارد یوآن تراکنش انجام شد.

برخی کاربران چینی دلیل آن را عملکرد خوب علی‌پی (Alipay) و وی‌چت‌پی (WeChatpay) می‌دانند بنابراین خرده‌فروشان دلیلی برای اســـتفاده از یـــوآن الکترونیکی نمی‌بینند. دیگر بانکداران مرکزی با اشتیاق نظاره‌گر هستند. بعضی کلا موضوع را رها کرده‌اند. بانک مرکزی دانمارک می‌گوید مشخص نیست چگونه CBDC خرد می‌تواند در ایجاد دسترسی بهتر و ایمن‌تر به پرداخت‌ها نقش بازی کند. بانک ژاپن آزمایش آن را در سال ۲۰۲۱ آغاز کرد اما می‌گوید قصد انتشـــار آن را ندارد. فنلاند نیز برنامه‌ای در دستور کار ندارد هرچند از طرح یورو دیجیتال برای تسهیل پرداخت‌های فرامرزی در اروپا حمایت می‌کند.

به گفته یک اقتصاددان مشکل آنجاست که اکثر توانایی‌های بالقوه CBDC را می‌توان در سامانه‌های موجود محقق کرد. چه عواملی می‌توانند سرعت پذیرش را بالا ببرند؟ برخی دولت‌ها بـــا ارائه مشـــوق‌هایی از CBDC حمایت می‌کنند. نیجریه به کسانی که در پرداخت هزینه حمل‌ونقل از نایرای الکترونیکی استفاده کنند پنج درصد تخفیف می‌دهد. شمول مالی بیشتر نیز انگیزه دیگری برای استفاده از نایرای الکترونیکی است چون اکثر جمعیت این کشـــور به بانک دسترسی ندارند. دیگران بر ویژگی‌های خاص پول دیجیتال بانک مرکزی تمرکز کرده‌اند. لویس سان، مسئول پرداخت‌های نوین در بانک HSBC، عقیده دارد که اســـتفاده از CBDCهـــا صرفا برای پرداخت تفاوتی با نظام‌های پرداخت کلان موجود ندارد اما پول قابل برنامه‌ریزی یک پدیده استثنایی است.

ریچ تورین (Rich Turrin) نویسنده کتاب «بدون پول نقد» درباره پول دیجیتال بانک مرکزی چین به ذکر آزمایشی در ایالت چنگدو (Chengdu) می‌پردازد که در آن به شش کشاورز یوآن دیجیتال را در یک قرارداد هوشمند می‌دهند و بیان می‌کنند که از آن پول صرفا برای اهداف کشاورزی می‌توان استفاده کرد. برخی بر این باورند که این روش می‌تواند کنترل کارآمدتری بر کل اقتصاد را بـــه همراه آورد. آقای تورین همچنین می‌گوید که CBDCها می‌توانند به کشورها کمک کنند انتقال پیام و جابه‌جایی منابع مورد نیاز در تراکنش‌های فرامرزی را در دست گیرند و سیستم دلاری را دور بزنند. اما این آینده محتمل فعلا فقط در حد آزمایش است. آقای تورین می‌گوید: «ما در روزهای اولیه هستیم و از این بابت می‌توان آن را مشابه صنعت رمزارزها دانست.»